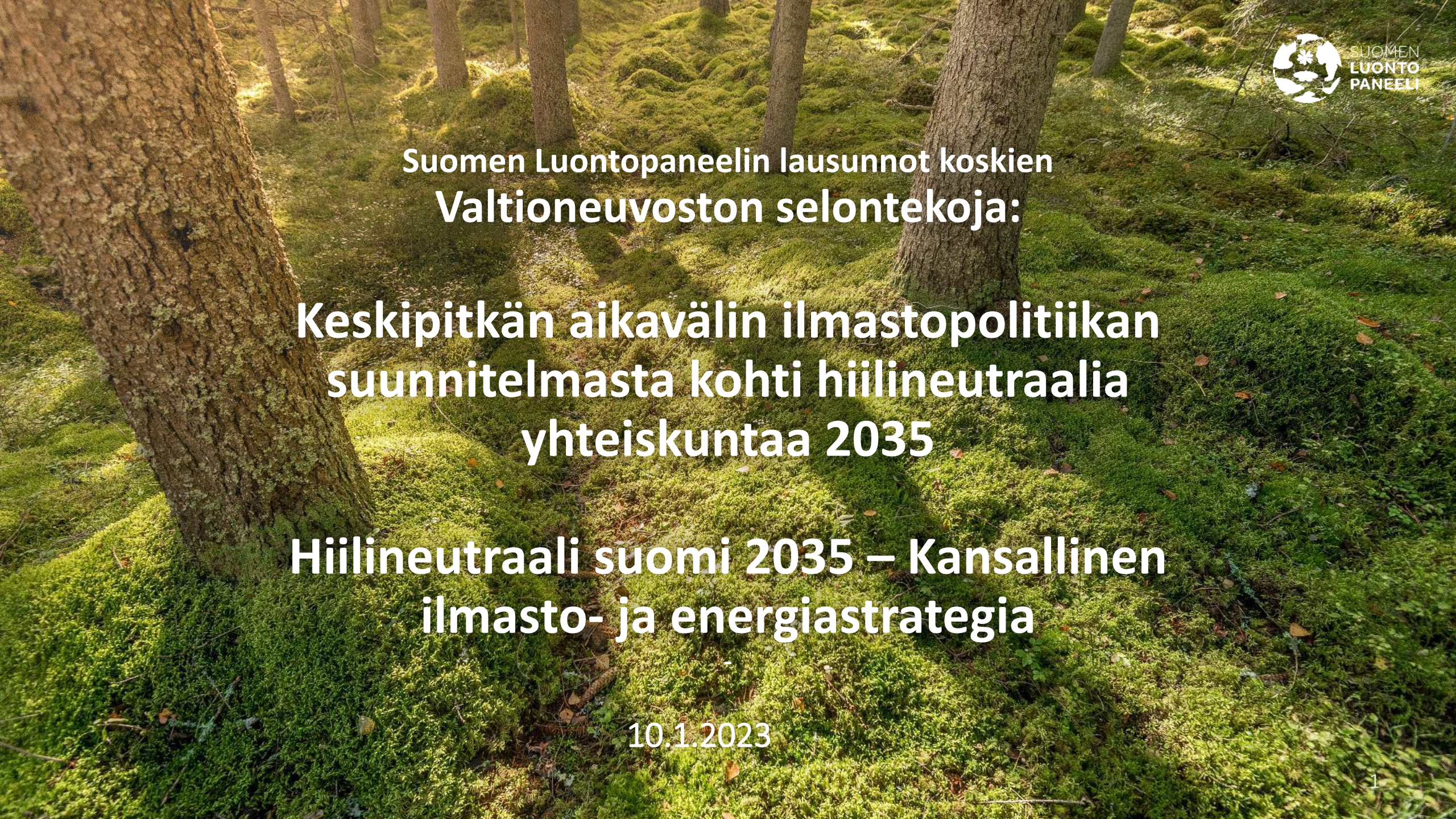

Suomen Luontopaneelin lausunnot koskien

Valtioneuvoston selontekoja:

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035

Hiilineutraali suomi 2035 – Kansallinen ilmasto- ja energiastrategia

10.1.2023

Luonnon monimuotoisuus

- Luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen syynä muutokset luontotyypeissä
- Maailman talousfoorumin riskiraportti (WEF 2020) on nostanut luontokadon sekä vaikutuksiltaan että todennäköisyydeltään viiden suurimman ihmiskuntaa uhkaavan riskin joukkoon
- Luontokadon pysäyttäminen on monien kansainvälisten ja pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoite
- Ilmastonmuutos on yksi suurimmista luontokadon aiheuttajista
  - päästövähennystavoitteet ja -toimet eri sektorilla ovat erittäin toivottavia ja tärkeitä

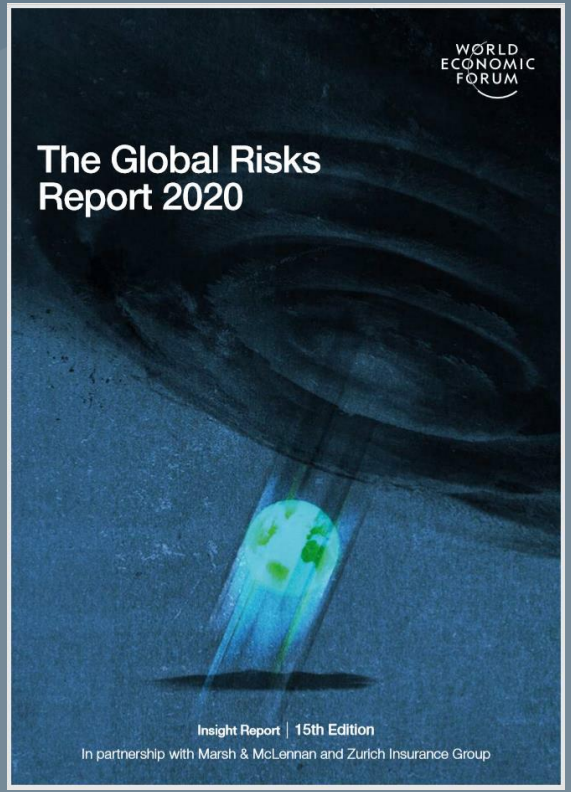

Ilmastokriisi ja luontokriisi

- IPCC ja IPBES: ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumiseen tähtäävän politiikan oltava yhtä ja samaa kokonaisuutta
  - Ei erikseen ilmastopolitiikkaa ja luontopolitiikkaa
- Monet luonnon monimuotoisuutta suojelevat ja lisäävät toimenpiteet tukevat lähtökohtaisesti myös hiilinieluja ja -varastoja sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen
- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen oltava vielä voimakkaammin keinona ilmastopäästöjen hillinnässä
- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen tutkitusti lisää myös ekosysteemien vastustuskykyä erilaisia tuhoja vastaan

KESKIPITKÄN AIKAVÄLIN ILMASTOPOLITIIKAN SUUNNITELMA KOHTI HIILINEUTRAALIA YHTEISKUNTAA 2035

Valtioneuvoston selonteko (VNS 4/2022 vp)

Maatalous

- Laadittu ja asetettu päästöjen laskutavoitteet ja aikataulut maankäytön muutoksille ja pellonkäytölle
  - pellonraivauksen rajoittaminen
  - joutoalueiden metsitys
  - kosteikkojen perustaminen
  - kosteikkoviljely
  - täsmäviljely
  - …
- Mahdollisuudet olla myönteisiä toimia myös luonnon monimuotoisuudelle
- Kotieläintuotannon vähentäminen helpottaisi tavoitteisiin pääsyä

Vain osa maataloussektorin päästöistä kuuluu taakanjakosektorille

1. CH_4- ja N_2O-päästöt, joita syntyy kotieläinten ruoansulatuksessa ja lannan käsittelyssä
2. olemassa olevan peltomaan N_2O-päästöt
3. kalkituksessa sekä urean käytössä syntyvät CO_2-päästöt

Muita tekijöitä: ravitsemus

- Myönteinen vaikutus ilmastoon
- Myönteinen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen
- ”Muutos ilmastoystävälliseen ruokavalioon mullistaisi maa- ja elintarviketeollisuuden”
- Selvityksessä ei ohjeita hallittuun muutokseen
- Jatkossa voimakkaampia linjauksia kestävämpään ruokavalioon suuntaamiseksi.

- Ravitsemussuositukset
- Ruokahävikki
- Ilmastoruokaohjeilma

Muita tekijöitä, ei toimenpiteitä

- Vähentävät onnistuessaan monia kielteisiä ympäristövaikutuksia
- Toteutuakseen vaativat taloudellista tukea ja informaatio-ohjausta
- Ilmastotoimien voimistaminen ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen vaatii ylipäänsä maanomistajien ja neuvojien tietotaidon kasvattamista ja ohjauksen ja neuvonnan monipuolistamista.

- Kiinteistörakenteen kehittäminen tilusjärjestelyillä
- Ravinteiden kierrätys ja biokaasu
- Peltometsäviljely
- Maaperän kasvukunnon ylläpitäminen sekä parantaminen

Kansalaisten hiilijalanjälki

- Nielu ja MISU
- Luonnonvarojen kestävän käytön tukeminen
- Hiilivuotojen estäminen
- Kansalaisten toimintaan liittyvä vaikuttamistyö on avainasemassa
- Konkreettiset päästövähennyspolut
  - mittarit ja aikataulut

- tietopohjan vahvistaminen
- rakenteellisten muutostarpeiden tunnustaminen
- ympäristömerkintöjen edistäminen
- verotuksen suuntaaminen ilmasto- ja ympäristövaikutukset huomioivaksi
- kohdennettu viestintä hiilijalanjäljen pienentämiseksi ja tuotteiden elinkaaren pidentämiseksi.

HIILINEUTRAALI SUOMI 2035 – KANSALLINEN ILMASTO- JA ENERGIASTRATEGIA

Valtioneuvoston selonteko (VNS 6/2022 VP)

Arviot nielujen kehityksestä

” Runkopuun hakkuukertymän on arvioitu lisääntyvän sekä perus- että politiikkaskenaariossa vuosien 2016–2025 noin 70 M m³:stä hieman yli 80 Mm³:iin kaudella 2036–2045. ”

”Hakkuiden lisääntyminen yhdessä hakkuutähteiden korjuun lisääntymisen kanssa pienentävät metsien hiilinielua ja lisäävät riskiä luonnon monimuotoisuuden heikkenemiselle ja haitallisille vesistövaikutuksille. ”

”Metsien suojelupinta-alojen ja luonnonhoidon pinta-alojen merkittävä kasvattaminen luontokadon torjumiseksi, hakkuiden lisääminen ja hiilinielujen kasvattaminen ovat haastavia tavoitteita toteutettavaksi samanaikaisesti.”

Taulukko 5. Maankäyttö- eli LULUCF-sektorin päästöt ja poistumat päästöluokittain politiikkaskenaariossa, miljoona tonnia CO_2-ekv. Vuosi 2019 vastaa kasvihuonekaasuinventaarion arvoja AR5:n GWP-kertoimilla ja vuodet 2025–2040 ovat politiikkaskenaarion tuloksia.[21]

	2019	2025	2030	2035	2040
Metsämaa	−23,01	−30,14	−26,72	−28,37	−26,92
Viljelysmaa	7,94	6,99	6,70	6,45	6,12
Ruohikkoalueet	0,70	0,73	0,75	0,79	0,82
Kosteikot	2,23	1,25	0,62	0,57	0,56
Rakennettu maa	0,68	1,28	1,23	1,04	0,85
Puutuotteet	−3,37	−3,22	−3,92	−3,56	−2,82
Yhteensä	**−14,83**	**−23,11**	**−21,33**	**−23,07**	**−21,38**

Luke 2022:

	2020	2021
Metsä	-20,6	-8,41
Netto	-9,22	0,89

milj. t CO2-ekv.

Kestävä metsätalous

- Mahdollisuus rajoittaa liiallisia hakkuita
- Harvennushakkuut
- Kiertoajan pidentäminen
- Sekapuustoisuuden, säästöpuuston ja lahopuumäärän kasvattaminen
- Ojitusten sekä maanmuokkauksen välttäminen
- Bioenergian lisäämiseen liittyy riskejä luonnon monimuotoisuudelle
  - puupolttoaineiden ja mustalipeän käyttömäärät nousevat nykyisestä
  - ilmasto- ja luontotavoitteiden toteutumisen kannalta on keskeistä korvata fossiilisia polttoaineita muuten kuin metsäbiomassoilla

”Metsien hiilinielua kasvattaisivat merkittävästi myös uusien suojelualueiden perustaminen, säästöpuumäärän lisääminen ja metsäteollisuuden tuotantorakenteen muutos, joka kasvattaisi pitkäikäisten puutuotteiden osuutta” (Lehtonen ym. 2021; Tamminen ja Ilvesniemi 2012).

Hiilivuotojen välttäminen

- Tavoitteena on oltava luonnonvarojen ja energian kulutuksen hillitseminen

- Kansallisessa ilmastostrategiassa tulisikin ottaa toimenpiteet luonnonvarojen ja energian kulutuksen pienentämiseksi keskeiseksi toimenpidealueeksi.

- Kulutukseen vaikuttaminen jää kaiken kaikkiaan strategiassa turhan vähäiseen osaan.
  - joitain ohjauskeinoja mm. energiantehokkuuteen liittyvien toimenpiteiden alle

Bioenergia

- bioenergiahankkeille ja biopolttoaineille tulee asettaa tiukat kestävyyskriteerit
- Kaikissa energiahankkeissa tulee selvittää huolella niiden luontovaikutukset ja minimoida luonnolle aiheutunut haitta.
  - Do no significant harm

Yhteenveto

- Ilmastonmuutoksen vastainen työ tärkeää myös luontokadon näkökulmasta
- Ilmastonmuutoksen ja luontokadon torjumiseen tähtäävän politiikan oltava yhtä ja samaa kokonaisuutta
- Monet luonnon monimuotoisuutta suojelevat ja lisäävät toimenpiteet tukevat lähtökohtaisesti myös hiilinieluja ja -varastoja sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen
- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen lisää myös ekosysteemien vastustuskykyä erilaisia tuhoja vastaan
- Strategioissa tehtävä selkeä suunnitelma kohti luonnonvarojen aidosti kestävää käyttöä ja kulutusta
    - energia, ruokavalio, puutuotteet

